

KANT I ROMANTIZAM I
KANT AND ROMANTICISM
Priredio / Edited by Predrag Krstić

Kant i romantizam

Na prvi pogled, čini se da je teško i zamisliti uzorniji protivprimer romantičarskoj razbarušenosti od Kantovog rigoroznog formalizma, kao što je teško predstaviti oštrije izražene polove epistemičkog investiranja u naučnost i u umetnost od onih koje su svojim delima posvedočili Kant i romantičari. A opet, pri brižljivijem pogledu ispostavlja se da takvo jednoznačno suprotstavljanje ni istorijski ni sadržinski ne odgovara onom misaonom razvoju koji se zbivao s kraja osamnaestog i početka devetnaestog veka. Moglo bi se štaviše reći da je ono pre jedna naknadna prigodna (re)konstrukcija koja poriče ili previđa brojne osetljive momente, nijansirana prelamanja i razuđene tokove koji karakterišu pre svega romantičarsku recepciju Kanta i one nalaze koji bi mogli potkrepiti drugačije artikulacije njihovog odnosa od „binarne opozicije“. Namera temata je da rasvetli neke od tih uticaja i isticaja i njihova posredovanja.

3

S jedne strane, prilozi u njemu ukazuju na izvesna Kantova dvojenja i odstupanja pred nadirućom jenskom školom romantizma, koja ne dopuštaju da se njegovo učenje, pokojem njegovom slovu uprkos, bez ostatka i dalje svrstava u antiromantička ili takva da nema nikakvih dodirnih tačaka s njom. S druge strane, neposredno ili manje izričito bavljenje Kantom Fridriha Šlegela, Novalisa i drugih predstavnika ranog književnog romantizma, kao i njegovog filozofskog nastavka ili potkrepljenja koje se osniva na Fihteovom, Šelingovom, pa i Hegelovom i Šlajermaherovom razumevanju Kanta, nesumnjivo ukazuje na, najblaže rečeno, ambivalentnost njihovog držanja prema njegovoj „kritičkoj filozofiji“. Izvesno je, čini se, jedino da „kantizam“ u svim tim strujanjima predstavlja tačku oslonca, bilo da se ona nasleđuje i nadgrađuje ili joj se, neretko i istovremeno, opire. Izlaganje načina njene reinterpretacije i prekonfiguracije, njenog produženja ili napuštanja, koju verujemo da prilozi u ovom bloku zasnovano i inspirativno nude, možda bi moglo, i s one strane samorazumevanja prve generacije Kantovih čitalaca, signalizirati ne samo bogatstvo smerova i račvanja misli koje su iznikle u tom jamačno najburnijem razdoblju filozofije i duhovnog stvaralaštva uopšte, nego i onaj njihov otvoreni ili, češće, podzemni istorijski vidokrug i delokrug koji je instruktivan i za savremenost.